

Trencatòpics de la prehistòria

Maleta didàctica per treballar la prehistòria a l'educació primària

Autors : Antoni Bardavio Novi
Jezabel Pizarro Barberà
Rosa Solsona Fontova
Susana Vega Bolivar

La realització i publicació d'aquesta maleta didàctica ha comptat amb l'ajut FIE2006 resolució EDU/2892/2006 de 4 de setembre. DOGC núm 4717 de 13.09.06 de l'AGAUR del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Camps d'Aprenentatge

Camp d'aprenentatge la Noguera

cepap

UAB Universitat Autònoma de Barcelona

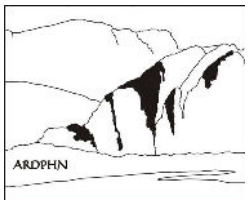
ARDPHN

cepap

UAB Universitat Autònoma de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Camps d'Aprenentatge

Camp d'aprenentatge la Noguera

Maleta didàctica
Guia del professorat

Autors : Antoni Bardavio Novi
Jezabel Pizarro Barberà
Rosa Solsona Fontova
Susana Vega Bolivar

La realització i publicació d'aquesta maleta didàctica ha comptat amb l'ajut FIE2006 resolució EDU/2892/2006 de 4 de setembre. DOGC núm 4717 de 13.09.06 de l'AGAUR del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya.

Edició: març 2009

ISBN: 978-84-613-0689-3

Índex

1. **Introducció** **4**

2. **Material que conté la maleta** **5**

3. **Com s'estructura la maleta** **5**

4. **Com utilitzar la maleta** **6**

5. **Què hi ha a cada pregunta/plafó?** **7**
   1. Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?
   2. Creus que els primers humans eren "micos"?
   3. Els humans hem tingut sempre la mateixa aparença?
   4. Es van produir grans canvis en la Prehistòria?
   5. Les persones de la Prehistòria eren "salvatges"?
   6. Què en penses d'aquesta afirmació: "Els homes caçaven i les dones només tenien cura dels fills i de la llar"
   7. Penses que les eines de la Prehistòria eren senzilles i poc diverses?

6. **Descripció de les reproduccions arqueològiques de la maleta** **15**

7. **Continguts per poder desenvolupar les preguntes i activitats** **16**
   - Act.1: El passat de la terra
   - Act.2: Els primats: similituds i diferències
   - Act.3: Els nostres avantpassats: del més antic al més proper
   - Act.4: Canvis que es van produir en la prehistòria: Paleolític/ Neolític
   - Act.5.1: L'objecte misteriós
   - Act. 5.2: Pintura rupestre, pintura contemporània
   - Act.6. 1: La vida quotidiana d'un grup humà a la prehistòria
   - Act. 6.2: Feines a la Prehistòria
   - Act. 7.1: Eines del passat, eines del present
   - Act. 7.2: Eines prehistòriques i la seva funció

8. **Per saber-ne més** **24**

1. Introducció

Aquesta maleta didàctica, que està pensada per ser utilitzada per alumnat del cicle mitjà o del cicle superior d'educació primària, té una doble pretensió; una de caràcter epistemològic, i l'altra metodològica.

Des d'una perspectiva epistemològica, l'ensenyament/aprenentatge de la prehistòria a l'educació obligatòria permet treballar en la línia de superar la simplicitat en els anàlisis socials del pensament quotidià, no només per comprendre, sinó també per corregir prejudicis i estereotips. Els tòpics o sabers vulgars que la col·lectivitat assumeix com a certs i incontestables, són tot sovint clixés de les interpretacions dels fets i esdeveniments històrics que, de tan repetits, es mantenen com a qüestions assumides i inalterables no només en el coneixement popular sinó, fins i tot, en certs àmbits de transmissió acadèmica. Molts d'aquests tòpics estan fortament marcats per anacronismes, explicacions d'aquest passat que s'acomoden als plantejaments i als esquemes d'anàlisi que utilitzem per entendre l'actualitat. Tot sovint aquestes idees preconcebudes dificulten un enfocament no esbiaixat i suposen una rèmora per a l'adquisició de nous aprenentatges en qualsevol àrea del coneixement.

En el moment de parlar de prehistòria aquestes desviacions basades en tòpics i prejudicis prenen una dimensió més gran. Existeix una falsa concepció generalitzada de la prehistòria com una etapa anquilosada amb escassos canvis i variables. D'altra banda existeix la consideració dels temps prehistòrics i de les seves gents com a tecnològicament retardats. Aquesta visió ha transcendit a la imatge popular de la prehistòria i al llenguatge col·loquial. Quelcom "prehistòric" defineix tot sovint alguna cosa caduca i negativa. Aquests prejudicis, òbviament, la desvirtuen.

Per contra, la imatge d'aquesta etapa de la història que vol comunicar-se en aquesta maleta didàctica, s'emmarca en la visió segons la qual l'estudi sobre els orígens de l'espècie humana i els primers moments de la humanitat, ens parla de les dones i dels homes com a éssers socials, i pot donar llum sobre aspectes de l'actualitat.

Des de la perspectiva metodològica, aquest material parteix de la premissa que l'alumnat construeix els nous coneixements sobre conceptes prèviament adquirits en un marc sociocultural que els condiciona i conforma. L'aproximació als tòpics i la seva resolució a partir de la contrastació en activitats didàctiques de les respostes donades des de la investigació arqueològica, pretenen aproximar l'alumnat a la reconstrucció dels seus conceptes previs a patir de la interpretació de dades validades des de la ciència.

En aquesta proposta didàctica, el Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Prehistòria de la UAB i el Camp d'Aprenentatge de la Noguera del Departament

d'Educació de la Generalitat de Catalunya, emfatitzem la globalitat i la interdisciplinarietat que comporta l'anàlisi de l'evidència arqueològica: la seva relació amb realitats específiques, la manipulació de fonts històriques i la necessitat d'exercitar a partir d'elles habilitats de raonament (observació/anàlisi/interpretació), així com també l'atractiu que comporta l'estudi directe d'elements del passat. La prehistòria així, per les seves característiques que exerceixen fascinació en els infants i joves, facilita un treball sistematitzat a les aules d'educació primària, per a la reconstrucció d'idees preconcebudes al convertir-se en vehicle adequat per al desenvolupament d'aprenentatges significatius.

2. Material que conté la maleta?

- 7 plastificats amb preguntes, imatges i semàfors (5 jocs)
- 9 plastificats amb activitats (2 jocs)
- Reproduccions de material arqueològic:

  1 brunzidor de fusta
  1 gratador de sílex
  1 denticulat de sílex
  1 punta de fletxa de sílex
  1 destral polida
  1 agulla d'os
  1 arpó d'os

- Guia del professorat
- Solucionari d'activitats

3.Com s'estructura la maleta

La maleta s'estructura a través de 7 grans preguntes basades en tòpics entorn a la prehistòria i els preconceptes, en molts casos erronis, que té l'alumnat vers aquestes qüestions. Aquesta maleta s'adreça a alumnes d' educació primària.

Les preguntes que es proposen i articulen el contingut de la maleta són les següents:

1. Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?
2. Creus que els primers humans eren "micos"?
3. Els humans hem tingut sempre la mateixa aparença?
4. Es van produir grans canvis en la prehistòria?
5. Les persones de la prehistòria eren "salvatges"?
6. Què en penses d'aquesta afirmació: " Els homes caçaven i les dones tenien cura dels fills i de la llar"
7. Penses que les eines de la Prehistòria eren senzilles i poc diverses?

El treball de cadascuna d'aquestes qüestions s'estructura a partir de l'articulació d'una sèrie d'imatges relacionades amb la pregunta realitzada.

A la part de darrera un semàfor vermell exposa la resposta que se sol donar de forma generalitzada, però errònia, a la pregunta realitzada i un semàfor verd indica la resposta correcta des d'un punt de vista científic argumentat des del coneixement que ens aporta el registre arqueològic.

Finalment, hi ha un seguit d'activitats en cadascuna de les preguntes que ajuden a treballar, refermar i consolidar els coneixements adquirits prèviament.

Les activitats que es proposen són les següents:

Act.1. El passat de la Terra
Act.2. Els primats: similituds i diferències
Act.3. Els nostres avantpassats: del més antic al més proper
Act.4. Canvis que es van produir en la prehistòria : Paleolític/Neolític
Act.5.1. L' objecte misteriós
Act.5.2. Pintura rupestre, pintura contemporània
Act.6.1. La vida quotidiana d'un grup humà a la Prehistòria
Act.6.2. Feines a la Prehistòria
Act.7.1. Eines del passat, eines del present
Act.7.2. Eines prehistòriques i la seva funció

Algunes de les preguntes i activitats van acompanyades de rèpliques de material arqueològic. La fi d'aquestes és que l'alumnat pugui entrar en contacte directe i visual amb material arqueològic i pugui comprovar i associar empíricament les similituds i diferències amb les nostres eines/atuells actuals així com relacionar-ne l'ús i funció que feien de les mateixes els grups de dones i homes de la prehistòria.

4.Com utilitzar la maleta

La forma en què s'ha dissenyat el treball tant dels continguts com dels materials associats a la maleta és la següent:

1) Plantejar la pregunta a partir de les imatges i debat amb els nens i les nenes.

2) Exposar les dues opcions de resposta que es mostren als semàfors. En primer lloc s'exposa la resposta del semàfor vermell, que molts cops coincidirà amb les argumentacions de l'alumnat. Posteriorment es mostra la resposta del semàfor verd, què és la correcta.

3) Assenyalar que el semàfor en verd és l'opció correcta que aporta la visió científica obtinguda a partir de les restes arqueològiques.

4) Treballar les activitats que acompanyen cadascuna de les preguntes per consolidar els coneixements reconstruïts.

No es necessari que es realitzin totes les preguntes i activitats que es presenten en aquesta maleta. Es pot treballar cadascuna d'elles de forma individualitzada, fent-ne aquelles que es considerin més adequades als continguts que es vulguin treballar.

Si s'opta per realitzar totes les preguntes i activitats l'ordre per realitzar-les és indiferent, es poden portar a terme com es consideri més adient i oportú.

Existeix la possibilitat a les preguntes 5, 6 i 7 de realitzar més d'una activitat, és opció del mestre/a triar l'activitat que cregui més adequada pel grup, tanmateix es poden realitzar totes dues activitats.

5.Què hi ha a cada pregunta-plafó?

1.Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?

Dibuix de còmic on es representa a Hug, un home de la prehistòria, amb un dinosaure.

Visió errònia: Els humans van viure amb els dinosaures durant molt de temps fins que aquests van desaparèixer per la caiguda d'un meteorit.

Visió correcta: Els dinosaures mai van conviure amb els humans. Els dinosaures van desaparèixer fa 65 milions d'anys i els nostres avantpassats van aparèixer fa 2'5 milions d'anys.

2. Creus que els primers humans eren "micos"?

Fotografia d'un ximpanzé a l'esquerra de la imatge. A la dreta, dues reconstruccions hipotètiques fetes a partir de les restes trobades de la Lucy i el seu company, que pertanyen a l'espècie *d'Australopitecs afarensis.*

Visió errònia: Els primers humans eren igual que els "micos" que coneixem avui dia.

Visió correcta: Els simis i els primers humans tenen un origen comú però han evolucionat de manera diferent des de fa milions d'anys.

3. Els humans hem tingut sempre la mateixa aparença?

A l'esquerra imatge de la reconstrucció de la Lucy i el seu company, uns ***Australopithecs afarensis***. A la dreta el quadre renaixentista de **Durero**, *Adam i Eva,* en el qual es reprodueix l'aspecte dels dos primers humans segons la tradició bíblica.

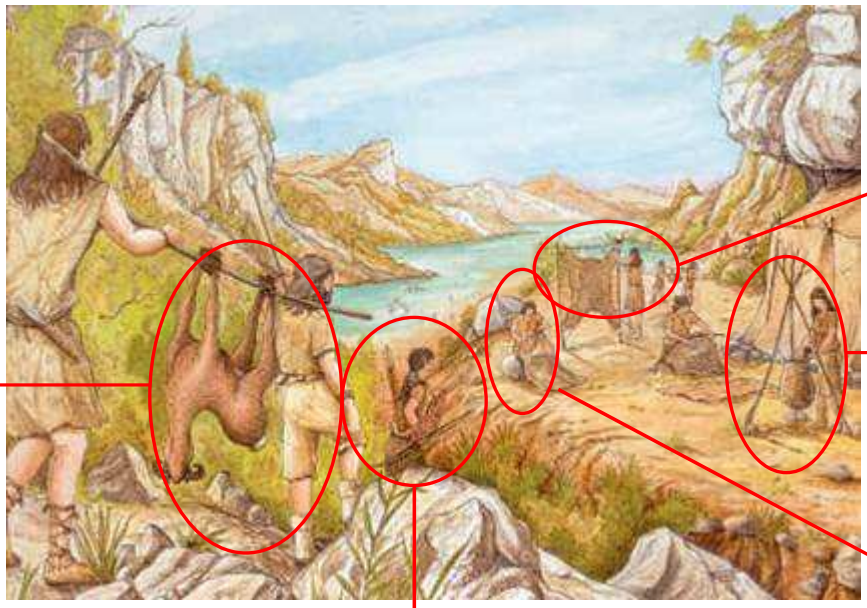

Visió errònia: Els humans sempre hem tingut el mateix aspecte, no hem canviat gens des del nostre origen.

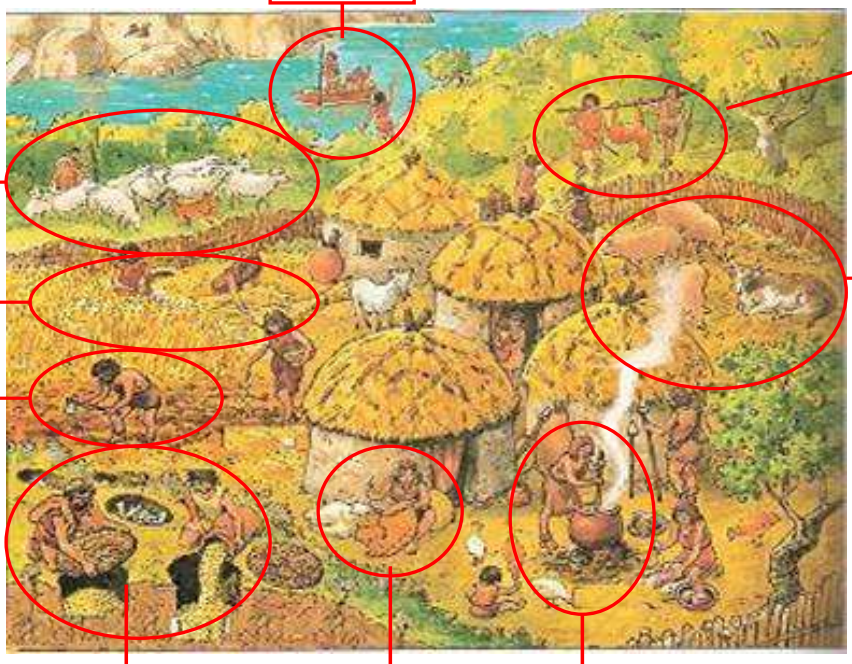
Visió correcta: Els humans hem anat canviant, evolucionant, al llarg de molt temps fins arribar al nostre aspecte actual.

4. Es van produir grans canvis en la prehistòria?

Imatge d'una reconstrucció hipotètica d'un campament paleolític a l'aire lliure on es poden veure activitats quotidianes que realitzaven aquests grups humans, com per exemple la caça, la preparació de pells, cuinar, etc.

Imatge d'una reconstrucció hipotètica d'un poblat neolític on es poden veure les diferents activitats que hi realitzen: conrear, emmagatzemar, cuinar, etc.

Visió errònia: A la prehistòria no van haver gaires canvis, sempre van viure als mateixos llocs i feien servir les mateixes eines.

Visió correcta: Durant la prehistòria van haver grans canvis tant respecte als llocs on vivien, com a les activitats que realitzaven, com a les eines que feien servir. Això dóna lloc als dos grans períodes de la prehistòria: el Paleolític i el Neolític.

5. Les persones de la prehistòria eren "salvatges"?

A l'esquerra, dibuix on es reconstrueix una imatge antiga del neandertal de La Chapelle- aux- Saints (França), representant-lo com un animal salvatge sense cap semblança/aparença amb els humans. A la dreta, dibuix on es recrea un grup de neandertals realitzant activitats diverses com: esquarterar animals (1), alletament d'un nen (2), preparar les pells (3), elaborar eines de sílex (4), endurir al foc les puntes de fletxa (5), elaborar eines d'os (6).

Visió errònia: La gent de la prehistòria era salvatge i es comportaven com animals.

Visió correcta: La gent de la prehistòria no era tan diferent a nosaltres i no només caçaven, menjaven i dormien sinó que enterraven els morts, pintaven, feien música, etc.

6. Què en penses d'aquesta afirmació: " A la prehistòria els homes caçaven i les dones només tenien cura dels fills i de la llar"

Diferents calcs de pintures rupestres amb figures femenines que estan en relació amb activitats quotidianes com la caça, el conreu o recol·lecció mel.

Calc de les pintures rupestres de Cogull (Lleida). Representació d'un grup de dones al voltant d'un cérvol caçat amb una fletxa.

Calc d'una de les pintures rupestres de l'abric del Ciervo (Almeria) . Representació d'una dona que està recollint part del conreu, possiblement blat.

Calc d'una de les pintures rupestres de la cova de l'Aranya (Bicorp, València).
Representació d'una dona que està recol·lectant mel.

Visió errònia: Els homes es dedicaven a la caça i a fer les eines mentre les dones tenien cura dels nens i preparaven el menjar.

Visió correcte: Tant els homes com les dones feien les diferents activitats quotidianes: caçar, fer eines, etc. Realitzaven les feines segons qui tenia més habilitat per fer-les.

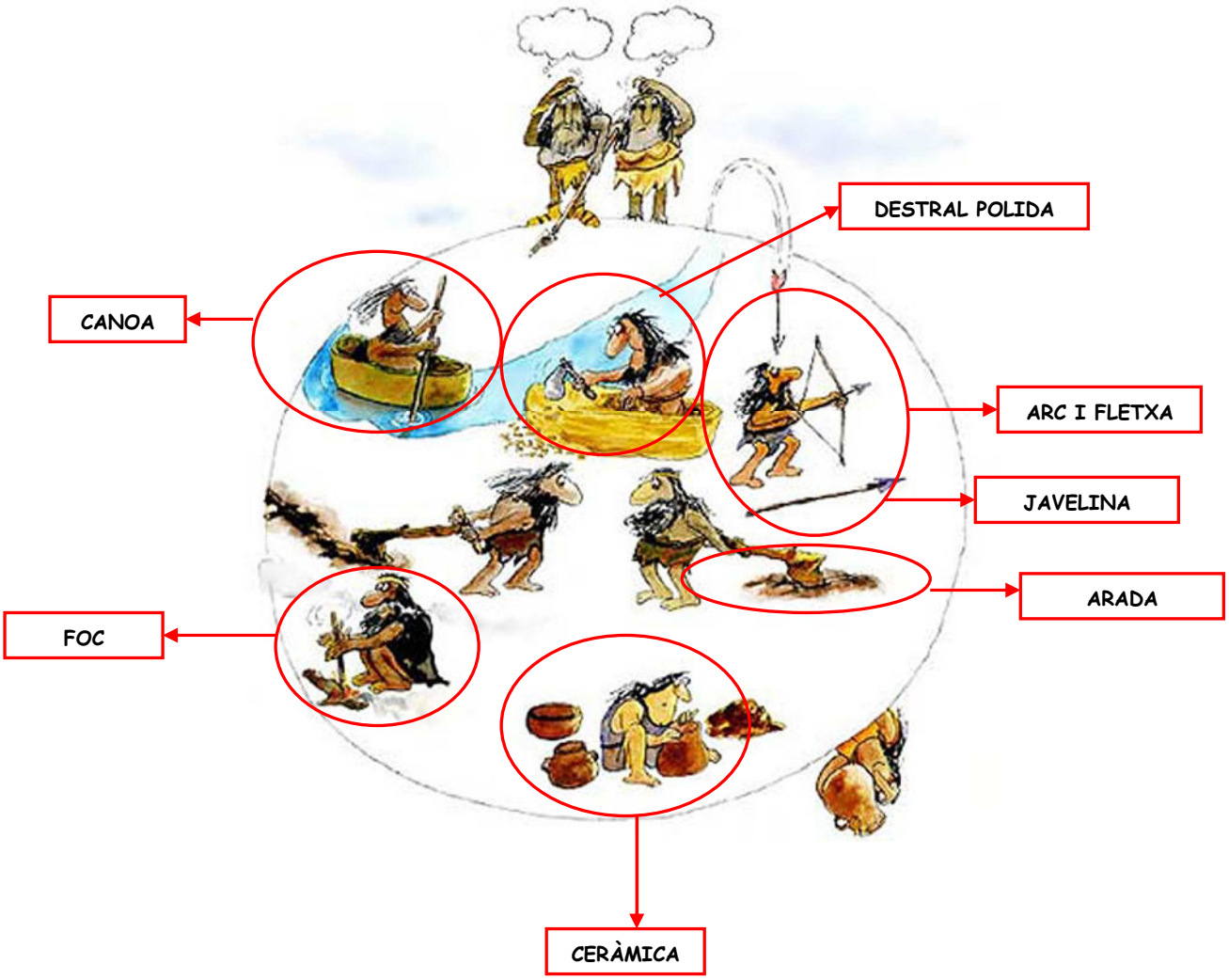
7. Penses que les eines de la prehistòria eren senzilles i poc diverses?

A l'esquerra, fotografia amb diferents tipus d'eines i atuells provinents de diferents jaciments d'època paleolítica. A la dreta, representació de diferents tipus d'eines i perquè s'empraven, tant d'època paleolítica com neolítica.

Atzagaies [1]: Arma que es pot llençar amb la mà (com una javelina) o amb l'ajuda d'un propulsor. Normalment, té una punta de banya de cérvol o de fusta. Serveix per caçar.

Rascadores[2]: És una eina molt semblant al gratador però amb el retoc en el costat més llarg. Es podia utilitzar amb la mà o amb un mànec. Serveix per treballar la pell dels animals.

Visió errònia: A la prehistòria tenien poques eines, i molt senzilles, que feien servir per caçar.

Visió correcte: A la prehistòria van existir diferents tipus d'eines i atuells, que amb el pas del temps van anar canviant i evolucionant segons les necessitats.

6 . Descripció de les reproduccions arqueològiques de la maleta

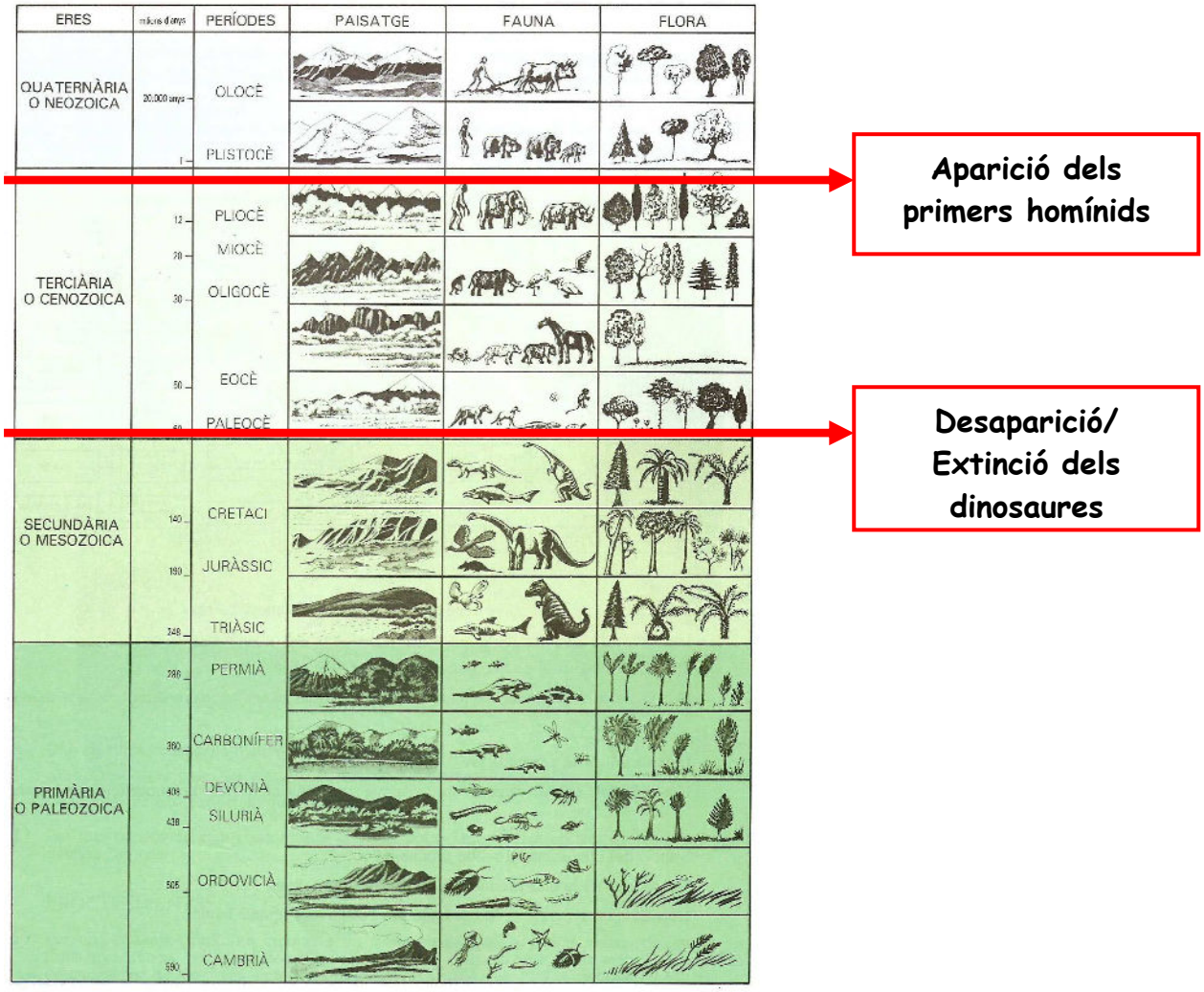
Dibuix eina	Descripció
Agulla d'os 	Útil fet sobre os que té un petit forat en un dels seus extrems. La seva funció és la mateixa que les agulles actuals.
Destral de pedra 	Es feien de pedra polida i es lligaven amb un mànec de banya o fusta. La seva utilització és molt semblant a la de les destrals actuals.
Denticulat 	Són eines retocades per aconseguir un tall semblant al de les serres. Serveixen per tallar com ganivets.
Gratador 	Està fet a partir d'una ascla allargada o d'una làmina retocant el costat més curt. Probablement, s'emmanegava i s'utilitzava per treballar la pell dels animals.
Punta de fletxa 	Podien ser de la mateixa fusta endurida o de pedra, com el sílex, que s'enganxaven amb resina, cera d'abelles i cordes.
Arpó d'os 	Útil fet sobre os o banya. S'utilitzava emmanegat i s'emprava per pescar.

7. Continguts per poder desenvolupar les preguntes i les activitats

1. Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?

Existeix la idea generalitzada que durant la prehistòria van conviure els éssers humans i els dinosaures.

Aquesta afirmació és errònia ja que a nivell temporal és impossible que convisquessin perquè els dinosaures van desaparèixer de la terra fa 65 milions d'anys i els primers homínids van aparèixer fa 2'5 milions d'anys.

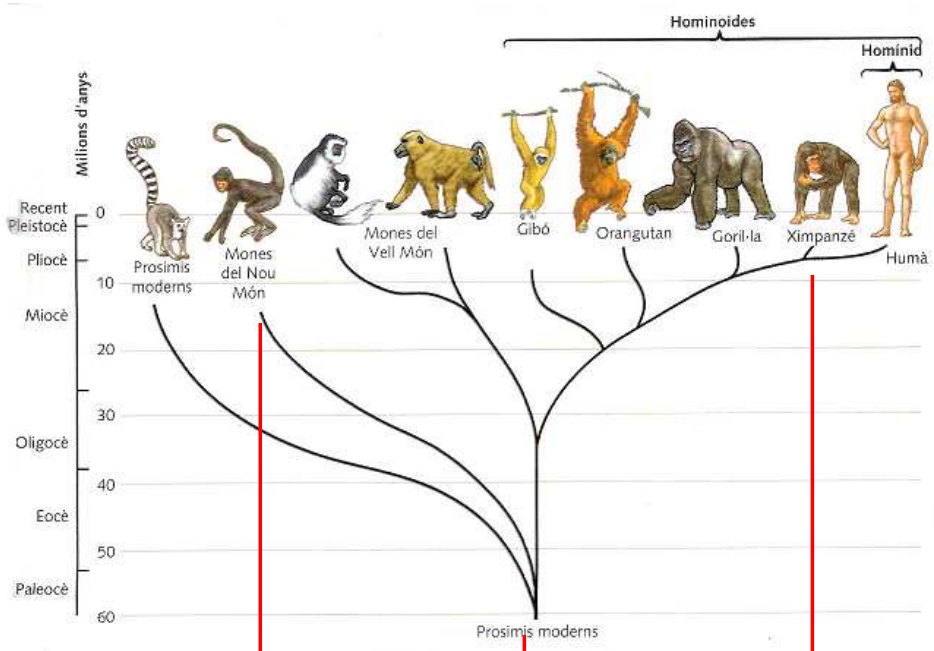
Per explicar la desaparició o extinció dels dinosaures existeixen vàries teories:

- Pluja de meteorits o d'un molt gran, que va impactar amb el nostre planeta provocant incendis, núvols de pols i canvis climàtics.

-Grans volcans van començar a escopir lava i van alliberar un gran núvol de cendres i pols impedint que la llum del sol arribes a la terra. Així les plantes i els dinosaures no van poder sobreviure.

2. Creus que els primers humans eren "micos"?

Els primers humans i els micos tenen un origen comú però han evolucionat de manera diferent. Dins de la línia de l'evolució els simis conserven els seus caràcters originaris i tenen el mateix aspecte i morfologia, mentre que els homínids hem anat canviant i evolucionant fins arribar al nostre aspecte actual.

Exemple de simis que no han canviat gens des del seu origen, en aquest cas per trobar-se aïllats geogràficament en el continent americà

Origen comú dels simis

Moment en la línia evolutiva que se separen els primats superiors i els homínids

Tant primats com homínids tenen un origen comú que prové dels prosimis moderns. Els ximpanzés són els simis més similars als éssers humans, tenint un 99% de semblances en la seva configuració genètica, malgrat això mai arribaran a ser éssers humans ja que segueixen una línia evolutiva pròpia.

La resta de simis tenen moltes diferències amb els éssers humans ja que es van separar molt abans dins de la línia de l'evolució exposada a la figura anterior.

3. Els humans hem tingut sempre la mateixa aparença?

Els éssers humans no sempre hem tingut la mateixa aparença, hem anat canviant i transformant-nos des de les primeres formes d'homínids que van aparèixer a l'Àfrica fa 2'5 milions d'anys fins avui dia.

Abans que els *Homo Sapiens sapiens* actuals van existir altres espècies. A la imatge inferior es presenta un esquema d'aquesta evolució.

***Existeixen diferents propostes d'arbres evolutius segons l'autor/a que es consulti. Les diferències bàsiques es troben en la inclusió o no d'algunes espècies i quina posició tenen dins de la línia de l'evolució.**

Les transformacions que van patir les diferents espècies es manifesten en múltiples canvis anatòmics.

A nivell anatòmic aquests canvis es poden resumir a grans trets amb l'aparició del bipedisme i les modificacions que comportà en la columna vertebral, la pelvis i les extremitats.

Algunes espècies van coincidir en el mateix moment i fins i tot en el mateix territori.

Un factor important a tenir en compte, és que molts d'aquests canvis es van veure en part determinats pel clima i pel territori on van viure aquestes espècies que condicionava de manera important la seva morfologia i anatomia. Un exemple és el cas de l'*Homo neanderthalensis*, estava adaptat a un clima fred i per això era una espècie molt robusta, amb unes foses nasals molt amples per poder escalfar l'aire fred que inhalava, etc.

Dins de l'esquema evolutiu s'ha que tenir en compte que no totes les espècies que hi són presents es troben dins de la línia de l'evolució cap *l'Homo Sapiens sapiens*. Aquest és el cas de l'home de Neandertal.

4. Es van produir grans canvis en la prehistòria?

La prehistòria és el període més llarg de la història. Començà fa 2'5 milions d'anys amb l'aparició dels primers homínids i finalitzà fa uns 3.000 anys, moment què els historiadors assenyalen com l'inici de l'edat antiga.

Durant tot aquest període de temps no tot va ser sempre igual, es van produir molts i diversos canvis tant en els llocs on vivien, com en les activitats que realitzaven, així com en les eines que feien servir. Això dóna lloc als dos grans períodes de la prehistòria: Paleolític i Neolític.

En el **Paleolític** els grups humans vivien de la **caça, la recol·lecció i la pesca**. Habitaven en coves, abrics o en campaments a l'aire lliure. Eren grups **nòmades** formats per un nombre reduït d'individus. Les eines que fabricaven estaven fetes de materials lítics (sílex, quarsita, etc.), de fusta i d'os. La manufacturació de les eines va anar evolucionant fins aconseguir una gran diversitat d'eines específiques per a cadascuna de les activitats que havien de realitzar.

La **domesticació del foc** va suposar una millora de la qualitat de vida perquè els va permetre escalfar-se, cuinar aliments, protegir-se dels animals, il·luminar-se en la foscor, etc.

El pas del Paleolític al Neolític no es produeix de forma sobtada ve condicionat, segons les hipòtesis, per canvis climàtics i/o increments de població.

En el **Neolític** canvien les estratègies de mode de vida que passaran a basar-se en **l'agricultura i la domesticació dels animals** tot i que seguien caçant, pescant i recol·lectant per complementar la seva dieta o per aportar menjar en cas de pèrdua de les collites o mort dels animals domèstics que tenien. Vivien en poblats, eren **sedentaris**. El nombre de persones que formaven aquests grups era més gran que els del paleolític.

5. Les persones de la prehistòria eren "salvatges"?

Existeix la idea generalitzada que la gent de la prehistòria passava tot el seu temps dedicada a buscar recursos per sobreviure com solen fer la resta d'animals.

Els éssers humans tenim la capacitat de crear i la necessitat de viure en societat per sobreviure. Això ha afavorit la capacitat humana per comunicar tant conceptes concrets, com idees abstractes ja des de la prehistòria.

A partir de les restes materials que es recuperen a les excavacions arqueològiques sabem que enterraven als seus morts, pintaven, feien música, dansaven, es decoraven amb penjolls fets amb caragols marins o pedres de colors, etc.

Tot això ens mostra que les persones de la prehistòria no eren tan diferents a nosaltres i que el seu món no es limitava a viure el dia a dia, caçant per menjar i dormint exclusivament.

En aquest apartat proposem dues activitats, una vinculada a la **música** i l'altra al **l'art**.

El brunzidor o "Veu del vent" és un dels instruments trobats en jaciments prehistòrics interpretat com objectes que reprodueixen sons de la natura. Sabem que s'ha emprat com instrument musical. Etnogràficament a aquest brunzidor se l'hi han donat altres usos: a Austràlia el seu so està associat a la veu dels avantpassats, al Pirineu els pastors l'utilitzen per espantar als llops i els indis americans per invocar la pluja.

Els homes i les dones de la prehistòria van ser capaços de crear un llenguatge artístic carregat de símbols amb un significat que tot sovint desconeixem, però que ha arribat fins als nostres dies.

Evolució de la pintura rupestre:

* **Pintura Franco-Cantàbrica**. Representació realista de la natura, especialment d'animals. Paleolític Superior.

Cova d'Altamira, Santillana del Mar (Cantàbria)

* **Pintura esquemàtica**. Figures abstractes molt esquematitzades i símbols. Neolític – Edat dels metalls

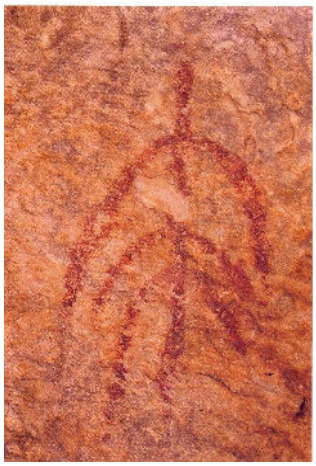

Cova dels Vilars, Os de Balaguer (Catalunya)

* **Pintura Llevantina**. Representa figures estilitzades en escenes de la vida quotidiana (dansa,recol·lecció, caça ...). Epipaleolític – Neolític.

Cova de la Valltorta ,Tíriq (País Valencià)

Cova de les Aparets ,Alòs de Balaguer (Catalunya)

6. Què en penses d'aquesta afirmació: " Els homes caçaven i les dones tenien cura dels fills i de la llar".

Existeix la visió generalitzada que durant la prehistòria, activitats com la caça o l'elaboració d'eines eren activitats realitzades exclusivament per homes.

Sabem que durant la prehistòria les activitats quotidianes les feien de forma indistinta tant els homes com les dones.

La **divisió del treball** en aquest moment ve **determinada** molt possiblement per **les qualitats/habilitats de la persona** que havia de realitzar l'activitat perquè d'això depenia la resta del grup. Així doncs, caçaria aquella persona que tingués més habilitat per fer-ho, faria les eines aquella persona que fos millor tallador/a, aniria a recollir els fruits al bosc aquella que reconegués millor quins eren comestibles i quins no, etc.

Les restes materials que s'han recuperat a través de les excavacions arqueològiques no constaten qui feia cada activitat però hi ha evidències indirectes que ens ajuden a desmitificar aquesta visió androcèntrica del rol o paper de la dona en el passat.

Entre aquestes, tenim les imatges d'art rupestre, on s'han documentat representacions d'escenes on les dones realitzen múltiples activitats. Tanmateix, a través de les evidències etnogràfiques de grups humans actuals, amb formes de vida similars a les que es podien donar a la prehistòria, es pot incidir en aquest aspecte social-organitzatiu de les comunitats del passat i fer una possible aproximació de com podria haver estat aquesta divisió del treball.

7. Penses que les eines de la prehistòria eren senzilles i poc diverses?

Des de l'inici de la prehistòria van crear-se una gran diversitat d'**eines** que estaven **associades** amb les **activitats quotidianes concretes** que es realitzaven; cuinar, raspar les pells, caçar, etc.

La tecnologia és el que ens diferencia de la resta d'animals. Els éssers humans hem après ha agafar coses de la natura, modificar-les, dissenyant i creant eines imprescindibles per viure.

Durant el Paleolític, la major part de les eines estaven fetes amb sílex ja que aquest és un tipus de pedra molt tallant i es trenca fàcilment en colpejar-la amb un percussor de pedra, fusta o banya. Tot i això, també utilitzaven altres tipus de pedra per fer les seves eines, com són l'obsidiana o la quarsita condicionat als recursos que tenien en el seu entorn.

En els primers moments del **Paleolític**, les eines eren de gran tamany ja que estaven pensades per un tipus d'activitats que requerien aquella grandària, com per exemple per trencar ossos grans d'animals. Amb el pas del temps es van introduir innovacions en les tècniques de caça i van aparèixer noves activitats, això va comportar un canvi en el tipus d'**eines** que feien servir i la creació de noves amb **diverses formes i tamanys**. Per exemple trobem gratadors per treballar la pell dels animals, denticulats que servien per tallar, arpons per pescar, etc.

En el **Neolític** van inventar noves **eines associades** a les **noves activitats** relacionades amb l'aparició de **l'agricultura i la ramaderia**, com la falç per segar el cereal. Les falçs que tenim documentades arqueològicament estaven enganxades amb fragments de làmines de sílex retocades en un mànec corbat de fusta o d'os. Els objectes de **ceràmica** els utilitzaren com a atuell d'emmagatzematge de líquids i sòlids, i per a la cocció d'aliments. El **teler** introdueix l'ús de teixits, a partir del lli i la llana, que permetien noves formes de vestir més enllà de les pells d'animals que s'havien emprat fins aquell moment.

Continuaren fent eines de sílex molt semblants a les del Paleolític, però van introduir una nova tecnologia per fabricar instruments de pedra, el poliment. La **pedra polida**, no es tallava com el sílex, sinó que s'aconseguia un tall fregant-la amb una pedra més aspre com el gres, després s'emmanegava amb pals de fusta i segons la seva disposició esdevenien eines diverses com la destral (per tallar arbres) o l'aixada (per cavar).

També en aquest moment apareixen els primers **molins de vaivé** per moldre el gra que cultivaven.

8. Per saber-ne més:

➢ Recursos a Internet per al professorat:

1) Pàgines webs amb continguts i recursos sobre prehistòria i arqueologia:

- Cda La Noguera:
  http://www.xtec.cat/cda-noguera

- Centre d'Estudis del Patrimoni Arqueològic de la Prehistòria (CEPAP):
  http://www.uab.es/cepap

2) Pàgines webs amb continguts generals sobre prehistòria:

http://es.wikipedia.org/wiki/Prehistoria
http://sepiensa.org.mx/contenidos/historia_mundo/md_ph_ppal.html
http://www.xtec.es/~aguiu1/socials/hist04.htm
http://www.atapuerca.com
http://prehisto.ifrance.com/ (en francès)
http://www.hominides.com/ (en francès)
http://www.bbc.co.uk/sn/prehistoric_life/ (en anglès)
http://www.nuestrosorigenes.com/ (en castellà)

3) Pàgines web amb continguts i imatges sobre art prehistòric:

http://pintura.aut.org
http://es.wikipedia.org/wiki/arte_rupestre
http://www.arterupestre-c.com
http://www.arte-sur.com
http://www.culture.gouv.fr/culture/arcnat/lascaux/es/
http://www.cantabriainter.net/cantabria/lugares/cuevasaltamira.htm

4) Pàgines webs amb continguts sobre evolució humana:

http://w3.cnice.mec.es/eos/MaterialesEducativos/mem/claves_evolucion/index.html#
http://www.talkorigins.org/faqs/homs/
http://www.archaeologyinfo.com/evolution.htm
http://www.anth.ucsb.edu/projects/human/#
http://www.becominghuman.org/

➢ Recursos bibliogràfics per al professorat:

- Arsuaga, J.L, Martínez, I. (2006). *La especie elegida*. Ediciones Temas de Hoy.
- Arsuaga, J.L. (2003). *El Collar del Neandertal: a la recerca dels primers pensadors.* Columna Edicions.
- Bermúdez de Castro, J.M. (2004). *Hijos de un tiempo perdido: la busqueda de nuestros origenes*. Editorial Crítica.
- Carbonell, E., Sala, R. (2001). *Encara no som humans*. Barcelona. Editorial Empúries
- Carbonell, E., Sala, R. (2000). *Planeta humà.* Barcelona. Editorial Empúries.
- Fullola, J.M, Petit, M.A. (2005). *Tal como eramos.* Editorial Ariel.
- Renfrew,C y Bahn, (1993).Arqueología: Teoría, métodos y práctica. Ed.Akal.

➢ Recursos a Internet per a l'alumnat:

1) Jocs relacionats amb la prehistòria:

- El joc de la prehistòria:
  http://www.edu365.cat/nobadis/jph/poblat1.htm
  http://clic.xtec.cat/db/act_es.jsp?id=1440
  http://clic.xtec.net/db/act_ca.jsp?id=3195
  http://www.patrimonigava.cat/esp/mgpcn/joc.asp

2) Pàgines webs amb continguts generals:

http://www.edu365.cat/primaria/muds/socials/donvenim/index.htm

➢ Recursos bibliogràfics per a l'alumnat:

- Cugota L., Martí T. (2007). *Em dic Charles Darwin.* Ed. Parramón.
- Harris N., Dennis P. (2004). *La Prehistoria.* Colección Paseo por el tiempo. Ed. SM.
- Hédelin P., Frély G. (2004). *En tiempos de los hombres de Cro-Magnon.* Ed. San Pablo.
- Joly D. *et al.* (2005). *La prehistòria.* Ed. Cruïlla.
- Kitamura S.,(2007). *A l'edat de pedra.* Ed. Molino.
- Ledu S., Le Huche, M. (2007). *Cromanyó.* Col·lecció Mini Report. Ed. Molino.
- Maestre A., Martín E. (ed.). (2003). *El hombre primitivo.* Colección Viva Imagen. Ed Pearson-Alhambra.
- Masson P., Balicevic D. (2008). *La prehistòria.* Col·lecció Mini Larrousse. Ed.Larousse.
- Panafieu J.B. (2004). *L'home animal, els nostres orígens.* Biblioteca interactiva. Ed Cruïlla.
- Panafieu J.B., Grant. D. (2001). *El hombre prehistórico.* Colección Exploradores en 3-D. Ed SM.
- Philippo S. (2004). *Els secrets dels mamuts.* Ed. Combel.
- Sloan C. (2005). *La història de l'origen de l'home.* National Geographic.

➢ Recursos bibliogràfics de novel·la ambientada en la prehistòria:

- Arsuaga,J.L.(2006). Al otro lado de la niebla. Punto de lectura.
- Auel J.M. (1980). El clan del oso cavernario. Ed. Maeva
- Auel J.M. (1982). El Valle de los caballos. Ed. Maeva
- Auel J.M. (1985). Los cazadores de mamuts. Ed. Maeva
- Auel J.M. (1990). Las llanuras del tránsito. Ed. Maeva
- Auel J.M. (2002). Los refugios de piedra. Ed. Maeva
- Björn,K.(2001). La danza del tigre. Ediciones Plot Madrid.

- Darnton,J.(1993). *Neandertal*. Editorial Planeta.
- Mediano,L.(2005). *Tras la huella del hombre rojo*. Editorial Grijalbo.
- Mediano,L. (2003). *El Secreto de la Diosa*. Editorial Grijalbo
- Pérez Henares, A. (2005). *El Clan de los Nublares*. Editorial RBA

➢ Recursos audiovisuals:

- ***Walking with Cavemen (Caminando con cavernicolas)***
  Any: 2002
  Direcció: Richard Dale, Pierre de Lespinois
  Duració: 115 min

  Enllaços pàgines web pels capítols:
  http://www.tu.tv/videos/caminando-con-cavernicolas-cap1
  http://www.tu.tv/videos/caminando-con-cavernicolas-cap-2
  http://www.tu.tv/videos/caminando-con-cavernicolas-cap-3
  http://www.tu.tv/videos/caminando-con-cavernicolas-cap-4-final

- ***La odisea de la especie***
  Any: 2002
  Direcció: Jacques Malaterre
  Duració: 90 min

  Enllaç pàgina web pel documental:
  http://www.tu.tv/videos/la-odisea-de-la-especie

- ***Ape-Man: adventures in Human Evolution***
  Any: 2000
  Direcció: P.J. Martín
  Duració: 50 min cada dvd

  DVD:
  1- El Hombre
  2- En los albores
  3- El Cuerpo

4- El Amor
5- Éxodo/contacto

- **Atapuerca: patrimonio de la Humanidad**
  Any: 2001
  Direcció: Javier Trueba
  Duració: 46 min

  Enllaç pàgines web pel documental:
  http://www.tu.tv/videos/atapuerca-patrimonio-de-la-humanidad-1a
  http://www.tu.tv/videos/atapuerca-patrimonio-de-la-humanidad-1b

PREGUNTES?

1.Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?

Els humans van viure amb els dinosaures durant molt de temps fins que aquests van desaparèixer per la caiguda d'un meteorit.

Els dinosaures mai van conviure amb els humans. Els dinosaures van desaparèixer fa 65 milions d'anys i els éssers humans van aparèixer fa 2'5 milions d'anys.

2.Creus que els primers humans eren "micos" ?

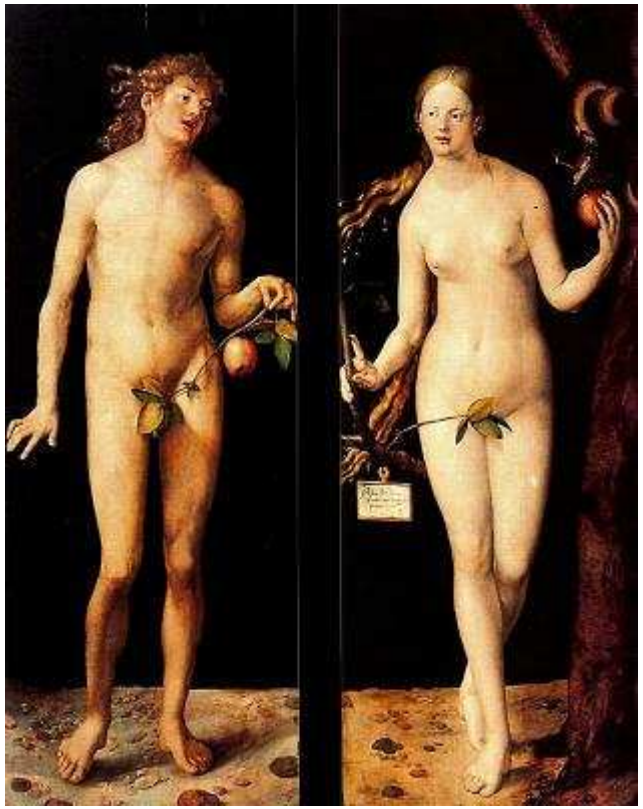

Els primers humans eren igual que els "micos" que coneixem avui dia.

Els "micos" i els primers humans tenen un origen comú però han evolucionat de manera diferent des de fa milions d'anys.

3.Els humans hem tingut sempre la mateix aparença ?

Els humans sempre hem tingut el mateix aspecte, no hem canviat res des del nostre origen.

Els humans hem anat canviant, evolucionant, al llarg de molt temps fins arribar al nostre aspecte actual.

4. Es van produir grans canvis en la prehistòria?

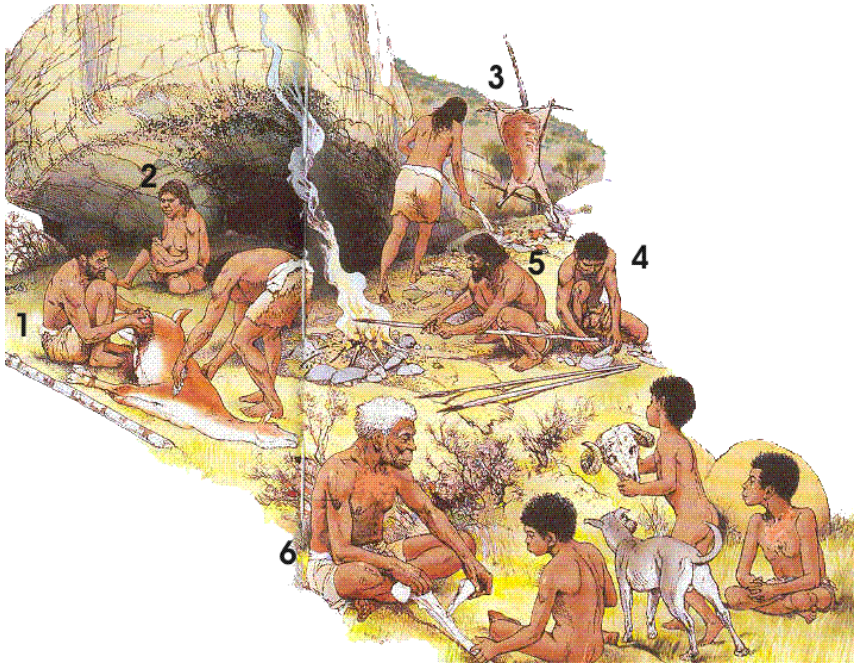

A la prehistòria no van haver gaires canvis, sempre van viure als mateixos llocs i feien servir les mateixes eines.

Durant la prehistòria van haver grans canvis tant en els llocs on vivien, en les activitats que realitzaven, com en les eines que feien servir. Això dóna lloc als dos grans períodes de la prehistòria: el Paleolític i el Neolític.

5. Les persones de la prehistòria eren "salvatges" ?

Reconstrucció del neandertal de La Chapelle-aux-Saints. Diari L'Illustration en 1909. Dibuixada per Frantisek Kupka en base als estudis de Marcellin Boule.

Reconstrucció actual d'un grup neandertal.

La gent de la prehistòria era salvatge i es comportaven com animals.

La gent de la prehistòria no era tan diferent a nosaltres i no només caçaven, menjaven i dormien sinó que enterraven els morts, pintaven, feien música, etc.

6.Què en penses d'aquesta afirmació : "Els homes caçaven i les dones només tenien cura dels fills i de la llar".

Els homes es dedicaven a la caça i a fer les eines mentre les dones tenien cura dels nens i preparaven el menjar.

Tant els homes com les dones feien les diferents activitats quotidianes: caçar, fer eines, etc. Realitzaven les feines segons qui tenia més habilitat per fer-les.

7. Penses que les eines de la Prehistòria eren senzilles i poc diverses?

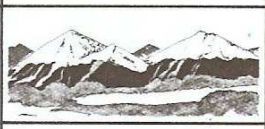
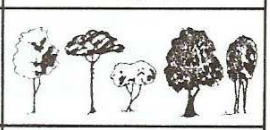
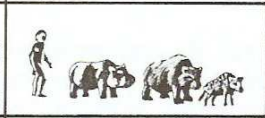
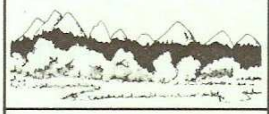
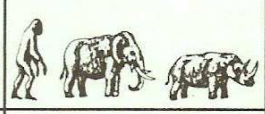
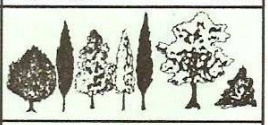
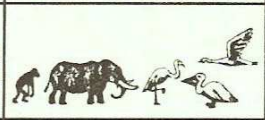
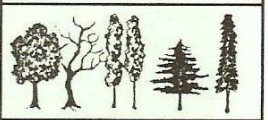
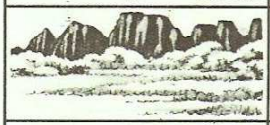
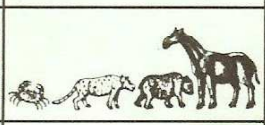
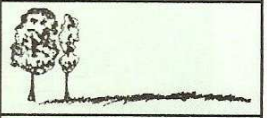
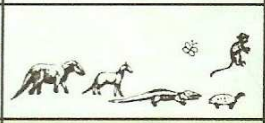
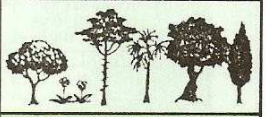
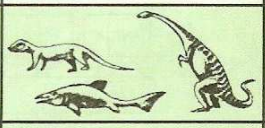
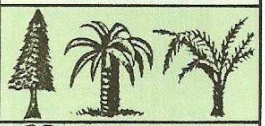
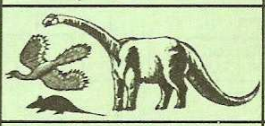
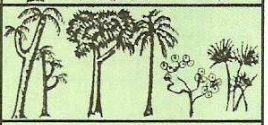
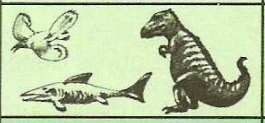
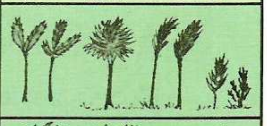
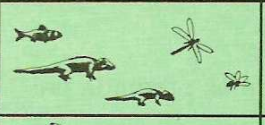
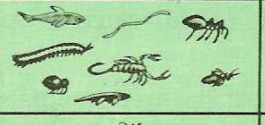
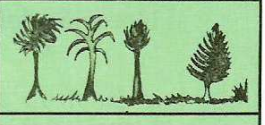
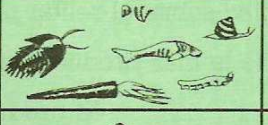

A la prehistòria tenien poques eines, i molt senzilles, que feien servir per caçar.

A la prehistòria van existir diferents tipus d'eines i atuells, que amb el pas del temps van anar canviant i evolucionant segons les necessitats.

ACTIVITATS

El passat de la Terra

ERES	milions d'anys	PERÍODES	PAISATGE	FAUNA	FLORA
QUATERNÀRIA O NEOZOICA	20.000 anys	OLOCÈ			
	1	PLISTOCÈ			
TERCIÀRIA O CENOZOICA	12	PLIOCÈ			
	20	MIOCÈ			
	30	OLIGOCÈ			
	50	EOCÈ			
	60	PALEOCÈ			
SECUNDÀRIA O MESOZOICA	140	CRETACI			
	190	JURÀSSIC			
	248	TRIÀSIC			
PRIMÀRIA O PALEOZOICA	286	PERMIÀ			
	360	CARBONÍFER			
	408	DEVONIÀ			
	438	SILURIÀ			
	505	ORDOVICIÀ			
	590	CAMBRIÀ			

Activitat 1. El passat de la Terra

Observa la taula "El passat de la Terra" i omple el quadre.

Eres Geològiques	Milions d'anys	Fauna
Primària o paleozoica		
Secundària o Mesozoica		
Terciària o Cenozoica		
Quaternària o Neozoica		

Quants milions d'anys fa que es van extingir els dinosaures?

_____

Saps els motius que van provocar la seva extinció?

_____

_____

_____

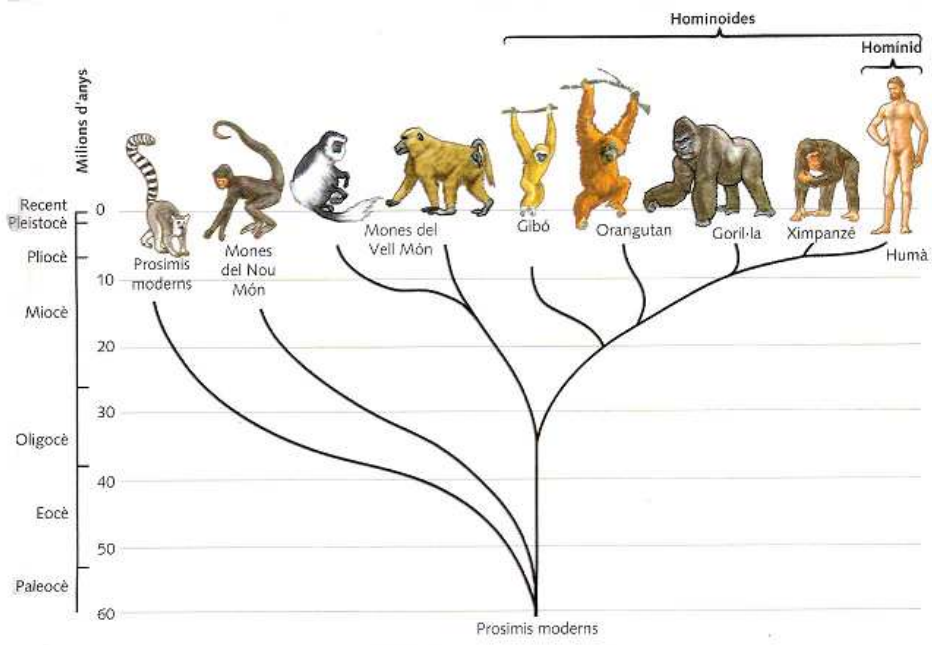
Quan van aparèixer els primers homínids?

_____

Podem afirmar que

_____

Activitat 2. Els primats: similituds i diferències

Digues quines similituds i diferències observes entre **l'humà** i el **ximpanzé .**

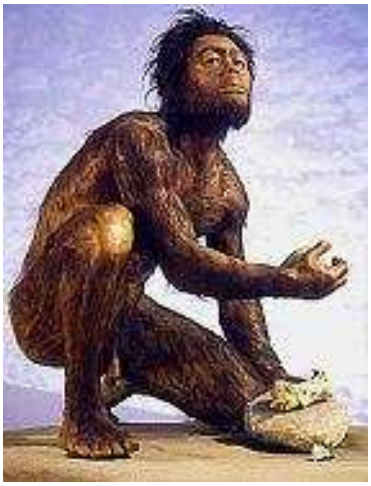
Similituds	**Diferències**
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

I entre les **mones del nou món** i l'**humà**.

Similituds	**Diferències**

Activitat 3. Els nostres avantpassats

Ordena les imatges dels nostres avantpassats dels més antic al més proper.

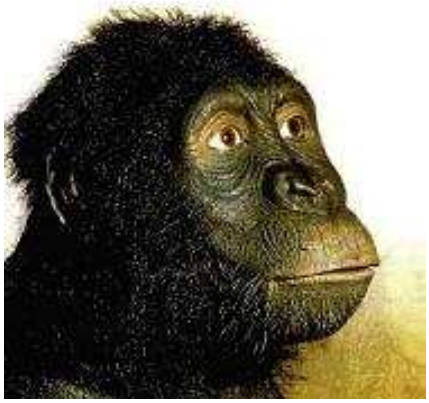
Homo habilis

Homo erectus

Nena Homo sapiens sapiens

Australopithecus anamensis

Dona Homo neandertal

Activitat 4.Canvis que es van produir en la prehistòria :Paleolític/ Neolític

Digues quins canvis es van produir en la prehistòria:

PALEOLÍTIC	NEOLÍTIC
Caça, recol·lecció i pesca	
	Sedentaris
Eren grups petits	
	Vivien el poblats

Activitat 5.1 L'objecte misteriós

Observa i analitza l'objecte que tens davant i intenta esbrinar què és i quina utilitat tenia.

Descripció de l'objecte

Forma	Textura	Color	Decoració

Dibuix esquemàtic

Finalitat pràctica

_____

Funció social

_____

Valor

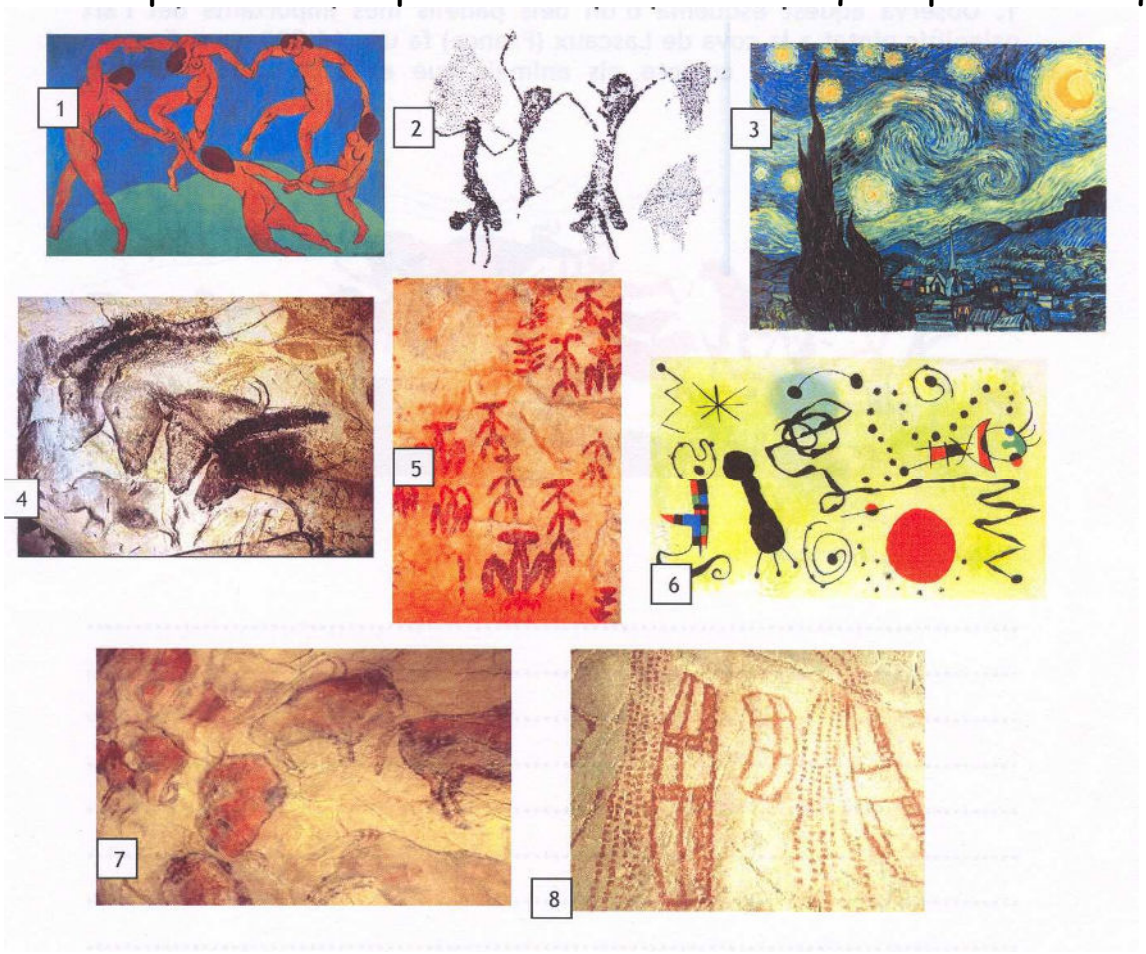
Econòmic☐ Simbòlic☐ Musical☐ Altres☐

De quin objecte es tracta?

_____

Activitat 5.2 Pintura rupestre, pintura contemporània.

Les imatges següents corresponen **a** obres artístiques contemporànies i representacions artístiques prehistòriques.

Quines són contemporànies i quines són prehistòriques? Marca amb una creu la resposta correcta.

	prehistòrica	moderna		prehistòrica	moderna
Pintura 1			Pintura 5		
Pintura 2			Pintura 6		
Pintura 3			Pintura 7		
Pintura 4			Pintura 8		

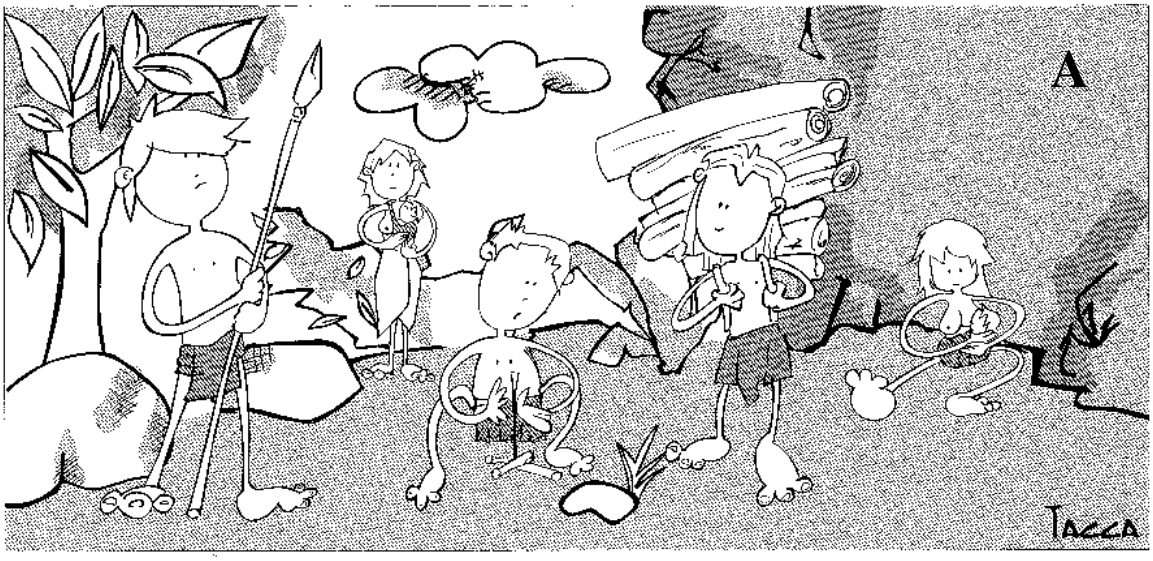
Identifica a quin autor contemporani dels següents, correspon cada imatge de pintura moderna.

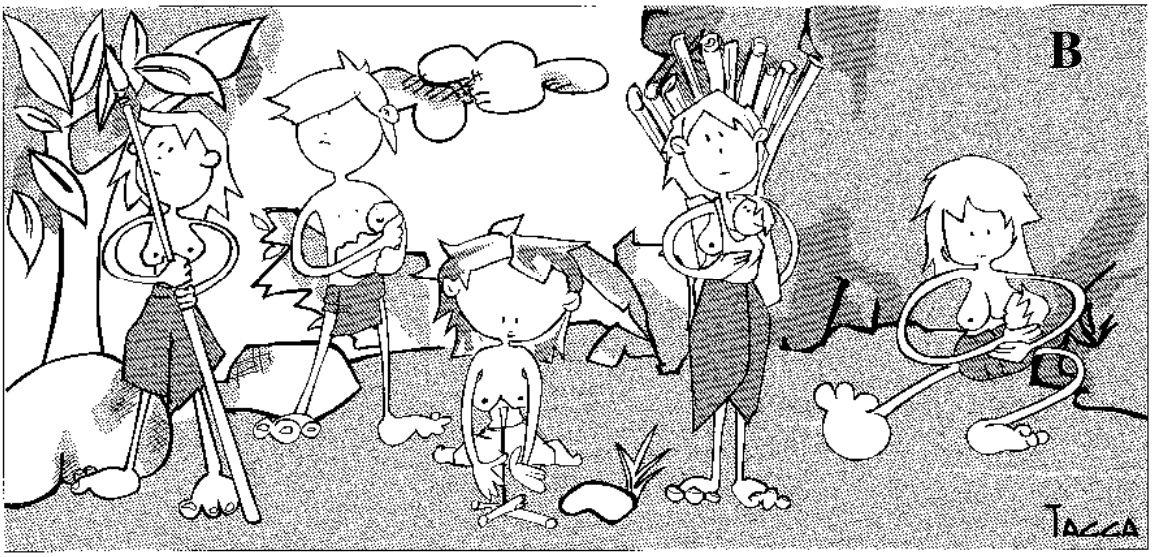
Henri Matisse Vincent Van Gogh Joan Miró

Activitat 6.1 La vida quotidiana d'un grup humà a la Prehistòria

Observa aquestes vinyetes on es reconstrueix el que podria ser un dia a la vida quotidiana d'un grup humà a la prehistòria.

Il·lustracions extretes de la guia didàctica de l'exposició "Les dones en la Prehistòria". Museu de Prehistòria de València.

Creus que hi ha algun error? Digues quins són?

1)_____

2)_____

3)_____

4)_____

Perquè?

1)_____

2)_____

3)_____

4)_____

- **Quines activitats fan els homes? I les dones?**

_____

_____

_____

_____

_____

Activitat 6.2 Feines a la Prehistòria

Posa't a la pell d'un/a home/dona de la Prehistòria i fes un llistat de les activitats que feien, després classifica-les segons qui les realitzava els homes o les dones o bé tots homes i dones.

Llistat d'activitats:

1. Tenir cura dels fills i de la llar - Dones
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Com decidien al grup prehistòric qui feia cadascuna de les activitats ?

_____

_____

_____

Quina activitat realitzaries tu si fossis un individu del grup? Per què?

_____

_____

_____

Activitat 7.1. Eines del passat, eines del present

A continuació pots veure un conjunt d'imatges que representen diferents eines que feien servir els homes i les dones de la prehistòria a la seva vida quotidiana. També hi ha eines que fent servir nosaltres avui dia.

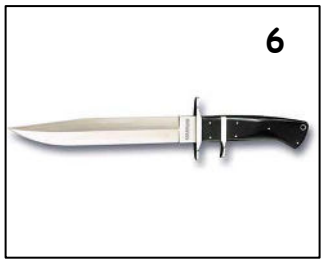

Aparella els instruments prehistòrics i atuells actuals que serveixen per al mateix.

1-

2-

3-

Perquè serveixen cadascun d'ells?

1-_____

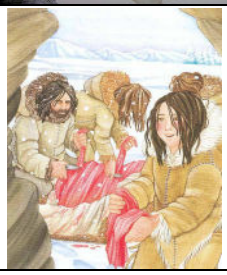
2-_____

3-_____

Quins canvis han experimentat amb el pas del temps?

Activitat 7.2 Eines prehistòriques i la seva funció

De les diferents eines que has vist, podries dir perquè les feien servir els homes i les dones de la prehistòria? Dibuixa als quadres en blanc quina eina correspon a l'activitat que estan realitzant.

Dibuix eina	Funció
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.

Quina activitat estant realitzant en cadascuna de les imatges anteriors?

1._____

2._____

3._____

4._____

5._____

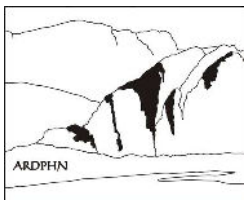
6._____

cepap

UAB Universitat Autònoma de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Camps d'Aprenentatge

Solucionari

1. Creus que van viure en la mateixa època els dinosaures i els humans?

Activitat 1. El passat de la Terra.

Observa la taula "El passat de la Terra" i omple el quadre

Eres Geològiques	**Milions d'anys**	**Fauna**
Primària o paleozoica	590 milions d'anys fins 248 milions d'anys	Insectes, micromamífers marins i rèptils.
Secundària o Mesozoica	248 milions d'anys fins 65 milions d'anys.	Dinosaures i amfibis
Terciària o Cenozoica	60 milions d'anys fins 2'5 milions d'anys	Rèptils, ocells, insectes, rinoceronts,mamuts
Quaternària o Neozoica	1 milió d'anys fins l'actualitat	Animals domèstics com bous, cabres,etc. Animals salvatges com guineus, ossos,etc.

Quants milions d'anys fa que es van extingir els dinosaures? 65 milions d'anys
Saps els motius que van provocar la seva extinció?
Hi ha dues teories per explicar la seva desaparició:

-Una caiguda de meteorits o d'un molt gran va impactar amb el nostre planeta provocant incendis, núvols de pols i canvis climàtics.

-Grans volcans van començar a escopir lava i van alliberar un gran núvol de cendres i pols impedint que la llum del sol arribes a la terra. Així les plantes i els dinosaures no van poder sobreviure.

Quan van aparèixer els primers homínids? 2'5 milions d'anys

Podem afirmar que els éssers humans i els dinosaures mai van conviure junts.

2. Creus que els primers humans eren "micos"?

Activitat 2. Els primats: similituds i diferències.

Digues quines similituds i diferències observes entre els humans i els ximpanzés

Similituds	**Diferències**
Tenen mans per fer diferents activitats	Els ximpanzés no són bípedes
Tenen dits	Tenen cabell per tot el cos

I entre els humans i les mones del nou món

Similituds	**Diferències**
A tots els nivells no tenen cap similitud	Les mones tenen cua Les mones van a quatre potes Les mones tenen cabell per tot el cos

3. Els humans hem tingut sempre la mateixa aparença?

Activitat 3. Els nostres avantpassats

Ordena les imatges dels nostres avantpassats del més antic al més proper.

1.Australopithecus anamensis
2.Homo erectus
3. Homo habilis
4.Dona de Neandertal
5. Nena Sapiens sapiens

4. Es van produir grans canvis en la prehistòria?

Activitat 4. Canvis que es van produir en la prehistòria: Paleolític/ Neolític

Digues quins canvis es van produir en la prehistòria:

Paleolític	**Neolític**
Caçadors- recol·lectors	Agricultors- ramaders
Nòmades	Sedentaris
Vivien a coves i a l'aire lliure	Vivien en poblats
Eren grups petits	Eren grups grans

5. Les persones a la prehistòria eren salvatges?

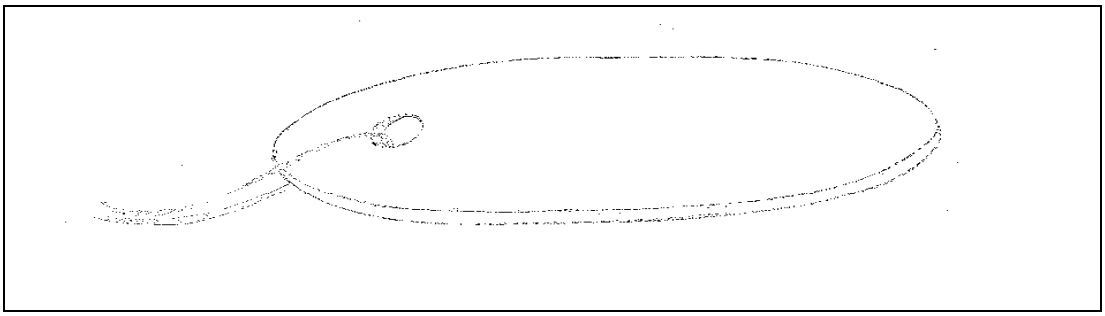
5.1. L'objecte misteriós

Observa i analitza l'objecte que tens davant i intenta esbrinar què és i quina utilitat tenia.

Descripció de l'objecte

Forma	**Textura**	**Color**	**Decoració**
Ovalada	Rugosa	Marró	Incisions en zig-zags

Dibuix esquemàtic

Finalitat pràctica: No té cap mena d'utilitat pràctica, només serveix per fer música.

Funció social: Poder participar activament en danses, balls amb la resta del grup.

Valor
Econòmic Simbòlic **Musical X** Altres

De quin objecte es tracta? Un brunzidor

Per fer sonar el brunzidor cal agafar-lo per l'extrem de la corda i fer-lo rotar amb força paral·lelament al nostre cos.

5.2. Pintura rupestre, pintura contemporània

Les imatges següents corresponen a obres artístiques contemporànies i representacions artístiques prehistòriques

Quines són contemporànies i quines són prehistòriques?Marca amb una creu la resposta correcta.

	prehistòrica	moderna		prehistòrica	moderna
Pintura 1		X	Pintura 5	X	
Pintura 2	X		Pintura 6		X
Pintura 3		X	Pintura 7	X	
Pintura 4	X		Pintura 8	X	

Identifica a quin autor contemporani dels següents, correspon cada imatge de pintura moderna

Henri Matisse: imatge 1
Vincent Van Gogh: imatge 3
Joan Miró : imatge 6

6. Què en penses d'aquesta afirmació: " Els homes caçaven i les dones tenien cura dels fills i de la llar"

6.1. La vida quotidiana d'un grup humà a la Prehistòria

Observa aquestes vinyetes on es reconstrueix el que podria ser un dia a la vida quotidiana d'un grup humà a la Prehistòria.

Creus que hi ha algun error?

No hi ha cap error real a les imatges, però si dues visions força diferents en quant a la interpretació de rols a la prehistòria segons el sexe de les persones.

La **imatge A** mostra la visió androcèntrica on la dona queda relegada en un segon pla, dedicada a activitats com la cura dels nens, a la recol·lecció, etc. L'home queda representat en un primer pla, com protagonista de les activitats principals de subsistència com la caça, la talla,etc.

La **imatge B** mostra a la dona i a l'home en un mateix pla, realitzant tots dos les diferents activitats sense el predomini de l'home vers la dona. Així, es mostra a l'home tenint cura dels infants, la dona caçadora, fent foc,etc.

Digues quins són?

Els errors que poden sortir són que la dona no caça sinó que és l'home, que són les dones les que tenen cura dels nens i no els homes, etc. Encara que aquests no són errors reals sinó prejudicis que es tenen.

Per què?

Existeix la idea generalitzada que la dona es dedicava exclusivament a realitzar les activitats relacionades amb la cura dels nens i del manteniment de la llar/cova .

La realitat no és el que mostra la **imatge A**, que representa una interpretació androcèntrica de la prehistòria ja que les dones de ben segur també realitzaven altres tipus d'activitats relacionades amb la subsistència del grup com la caça, la talla d'eines per fer diferents activitats com raspar les pells, etc.

La diferència de qui feia, homes o dones, una o altre activitat estaria relacionada amb la capacitat de cadascú. És a dir, qui sigui millor caçant seria qui ho faria ja que així s'assegurava el menjar pel grup, sent indiferent que fos un home o una dona.

6.2. Feines a la Prehistòria

Posa't a la pell d'un/a home/dona de la Prehistòria i fes un llistat de les activitats que feien, després classifica-les segons qui les realitzava els homes o les dones o bé tos home i dones.

Llistat d'activitats:

Existeixen diferents tipus d'activitats relacionades amb la subsistència del grup, a continuació s'enumeren un seguit d'aquestes relacionant si són homes o dones, o tots dos, qui realitzen aquestes activitats.

1. Tenir cura dels fills i de la llar- Dones
2. Caçar- Dones i Homes
3. Recol·lectar- Dones i Homes
4. Fer eines- Dones i Homes
5. Cuinar els aliments- Dones i Homes
6. Fer pintures rupestres- Dones i Homes
7. Pescar- Dones i Homes
8. Moldre el gra- Dones
9. Esquarterar els animals per preparar el menjar- Dones i Homes
10. Cosir- Dones

Com decidien en el grup prehistòric qui feia cadascuna de les activitats?

Decidien qui feia cadascuna de les activitats segons qui tenia les millors habilitats per fer-les, era indiferent si era un home o una dona. Així tant una dona com un home podrien caçar, fer eines, etc.

Quina activitat realitzaries tu si fossis un individu del grup? Per què?

En aquesta pregunta l'alumne ha d'escollir alguna de les activitats comentades anteriorment i justificar perquè la realitzaria. Per exemple: recol·lectar fruits perquè coneix els fruits que són bons per menjar del bosc.

7. Penses que les eines de la prehistòria eren senzilles i poc diverses?

7.1. Eines del passat, eines del present

Aparella els instruments prehistòrics i atuells actuals que serveixen per al mateix

1-5
2-6
3-4

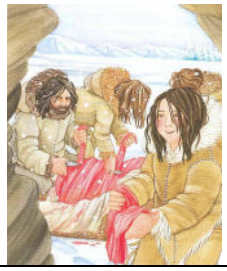
Perquè serveixen cadascun d'ells?

1- És una ceràmica, i podia ser emprada tant per cuinar, per emmagatzemar líquids o gra o com atuell per preparar el menjar.
2- Són eines de sílex que tenen un fil transformat per poder tallar com un ganivet.
3- Són destrals polides que tenen gairebé la mateixa funció que les destrals actuals.

Quins canvis han experimentat amb el pas del temps?

Els canvis que han experimentat les diferents eines està amb la matèria primera amb la qual s'ha fet, primer eren eines de sílex o alguna pedra tallant emmanegades amb fusta i avui dia estan fetes amb metall i estan emmanegades amb fusta o plàstic. També ha canviat la forma. L'únic que no ha canviat és la seva funció, per a què eren emprats.

7.2. Eines prehistòriques i la seva funció

Dibuix eina	Funció
Agulla d'os 	
Destral de pedra 	
Denticulat 	
Gratador 	
Punta de fletxa 	
Arpó d'os 	

Quina activitat estant realitzant en cadascuna de les imatges anteriors?

1. Cosir
2. Talar arbres
3. Tallar carn
4. Raspar les pells
5. Caçar
6. Pescar